

مصارف خمس و مستحقین آن

مصارف خمس و مستحقین آن

خمس از دو قسمت مساوی تشکیل شده است که بخشی از آن سهم امام (علیه السّلام) و بخشی دیگر سهم سادات بزرگوار است. البته مصارف هر کدام در ادامه خواهد آمد ولی به طور کلی خمس را باید به دفتر مرجع یا وکیل او تقدیم کرد.

ولی امر خمس

خمس باید _ هر چند با واسطه _ به ولیّ امر خمس تحویل و قبض مهور به مهر او دریافت شود و بین سهم امام (علیه السّلام) و سهم سادات تفاوت نیست.

به طور کلی مصرف خمس _ سهم سادات و امام (علیه السّلام) _ باید با اجازه ولیّ امر خمس باشد.

پرداخت وجوهات به غیر ولی امر خمس

با توجّه به نظر مبارک حضرت امام راحل (قدّس سرّه) و نظر مبارک حضرتعالی و بعضی فقهای دیگر که امر وجوهات راجع به ولی امر مسلمین است، پرداخت وجوهات به غیر ولی امر چه حکمی دارد؟

مقلّدین هر یک از مراجع محترم تقلید (دامت برکاتهم)، اگر در پرداخت سهمین مبارکین (سهم امام و سهم سادات) به استناد فتوای مرجع تقلید خود عمل کنند، تکلیف خود را اداء کرده اند.

تجدید اجازه از مرجع زنده

اگر کسی از مرجع قبلی ما اجازه دریافت خمس داشته باشد، لازم است از مقام معظم رهبری نیز اجازه بگیرد؟
بله، اجازه لازم است.

سهم امام (علیه السّلام)

آیا اجازه گرفتن از مجتهدی که مقلّد از او تقلید می کند، برای مصرف سهم امام (علیه السّلام) در عمل خیر مثلاً در حوزه علمیه یا دارالایتام، ضرورت دارد و یا اجازه ی هر مجتهدی کافی است؟ و اصولاً آیا اجازه ی مجتهد ضروری است؟

به طور کلی مصرف خمس _ سهم امام (علیه السّلام) و سهم سادات _ در اختیار ولیّ امر خمس است و هر نوع مصرف باید با اجازه ایشان باشد.

آیا مکلف می تواند تمام یا بخشی از خمس را به فقرا _ سادات یا غیر سادات _ بپردازد؟
بدون اجازه از مرجع تقلید جایز نیست.

آیا حقوق شرعی (خمس، ردّ مظالم، زکات) از شئون حکومت است؟ و کسی که خمس بر عهده ی او است آیا میتواند خودش سهم سادات و ردّ مظالم و زکات را به افراد مستحق بدهد؟

در زکات جایز است خودش به فقرای متدیّن و عفیف بدهد و در ردّ مظالم احتیاط مستحب آن است با اذن حاکم شرع باشد ولی در خمس واجب است به دفتر یا یکی از وکلای ما تحویل دهد یا اجازه بگیرد.

بعضی از اشخاص از طرف خود اقدام به پرداخت قبض آب و برق سادات فقیر می کنند؛ آیا احتساب آن از خمس جایز است یا خیر؟

باید با اجازه ی دفتر یا وکیل ما باشد و نسبت به موارد قبلی _ با توجه به مبلغ آن _ با بخش وجوهات مطرح کنید.

آیا می شود خمس را به مدارس دولتی داد؟

برای این گونه امور از خیرات و مبرّات و کمک های مؤمنین استفاده شود.

آیا از سهم مبارک امام (علیه السّلام) برای خرید و توزیع کتاب های دینی، میتوان مصرف نمود؟

به طور کلی مصرف خمس باید با اجازه ی ولیّ امر خمس باشد.

مبلغی بابت سهم مبارک امام (علیه السّلام) بر عهده ی من است که باید آن را به حضرتعالی بپردازم و از طرفی مسجدی هست که احتیاج به کمک دارد؛ آیا اجازه میفرمایید که مبلغ مزبور را به امام جماعت آن مسجد بدهم تا در ساختمان و تکمیل آن مصرف نماید؟

برای این گونه امور از کمک های مؤمنین استفاده شود.

با توجه به اینکه احتمال می دهیم پدر ما در زمان حیات، خمس اموال خود را به طور کامل نپرداخته باشد و ما قطعه ای از زمین های او را برای ساخت بیمارستان بخشیده ایم، آیا می توان آن زمین را از خمس اموال متوقی حساب کرد؟

به عنوان خمس محسوب نمی شود.

سهم سادات

بنده از وکیل شما، اجازه تحویل مبلغی از سهم سادات به یکی از سادات آشنا گرفتم؛ لطفاً در مورد شرایط آن راهنمایی بفرمایید.

۱- واجب التّفقه ی شما نباشد. ۲- سیّد فقیر شرعی باشد؛ یعنی درآمد سال او کفاف مخارج او را ندهد. اگر معلوم شود فقیر نبوده است، کافی نیست و باید مجدداً به فقیر سیّد پرداخت شود. ۳- باید مبلغ سهم سادات تحویل سیّد فقیر شود و تبدیل آن به کالا و جنس جایز نیست، مگر با اذن از فقیری که قصد تحویل به او را دارید. ۴- سیّد فقیری که به او خمس داده می شود باید شیعه دوازده امامی باشد.

آیا ساداتی که دارای شغل و کسبی هستند، استحقاق خمس دارند یا خیر؟

اگر در این صورت هم درآمد کافی و مطابق با شأن نداشته باشند و فقیر محسوب شوند، استحقاق خمس دارند.

نکته: پرداخت کفّارات، مظالم و صدقات _ مستحب و واجب که با نذر، وصیّت و مانند آن واجب می شود _ به سادات فقیر جایز است.

آیا مصرف سهم مبارک سادات در امور خیریه مانند ازدواج سادات، جایز است؟

مبلغی که اجازه دارید به سادات پرداخت کنید، باید به صورت نقدی به سیّد فقیر پرداخت شود؛ مگر آنکه سیّدی که قصد دارید برای او مصرف کنید به شما وکالت دهد.

آیا جایز است پس از کسب اجازه از ولی امر خمس، سهم سادات به علویّه (زن سیّده) فقیری که ازدواج کرده و فرزندی دارد ولی شوهرش غیر علوی (غیر سیّد) و فقیر است داده شود؟ و آیا او میتواند آن را صرف فرزندان و شوهرش نماید؟

اگر سیّده ی علویّه فقیر است، پرداخت سهم سادات به او با اجازه ی از ولیّ امر خمس یا وکیل ایشان جایز است و او میتواند در موارد مذکور مصرف کند.

زن علویّه ای که همسرش فوت کرده و پدرش در پرداخت هزینه خانواده اش کوتاهی می کند ولی اهالی منطقه، پدر آن سیّده را فردی ثروتمند، ولی نسبت به خانواده اش خسیس می دانند، آیا پرداخت سهم سادات به مقدار نفقه واجب به این خانم جایز است؟ و بر فرض که پدر بگوید که بر من فقط دادن هزینه پوشاک و خوراک واجب است ولی پرداخت بقیّه مخارج مثل لوازم اختصاصی زنان و پول روزانه ی کودکان واجب نیست، آیا میتوان به مقدار رفع احتیاج از سهم سادات به آنان داد؟

در هر حال اگر فقیر است، پرداخت سهم سادات به او با اجازه از ولیّ امر خمس یا وکیل ایشان جایز است و میتواند در مصارف متعارف زندگی هزینه کند.

پرداخت خمس به پدر و مادر یا فرزند فقیر

مکلف نمی تواند بخشی از خمس خود را به افراد واجب التّفقه خود _ والدین، اجداد، فرزند یا نوه _ بپردازد.

جوانی ۲۵ ساله و کارمند هستم. تا به حال مجرد بوده و با پدر و مادرم زندگی می‌کنم. پدرم پیرمردی کهن سال و از کار افتاده است که درآمدی ندارد و چهار سال است که همه مخارج زندگی را من تأمین می‌کنم. با توجه به اینکه نمی‌توانم هم خمس درآمد سالانه را بدهم و هم مخارج زندگی را تأمین کنم و مبلغ نوزده هزار تومان هم از خمس درآمد ساله ای قبل بدهکارم و آن را یادداشت کرده ام تا بعداً بپردازم، خواهشمندم توضیح فرمایید که آیا جایز است خمس درآمدهای سال را به پدر و مادر خود بدهم؟

پرداخت خمس به پدر و مادر که واجب التَّفَقُّه شما هستند، جایز نیست؛ بر شما که توان مالی دارید واجب است در طول سال خمس مخارج ایشان را تأمین کنید.

آیا شخصی که سیّد است می‌تواند از سهم سادات به فرزندانش کمک کند؟

باشد واجب غیر مصارف برای چند هر، بدهد او به را خمسش تواند نمی، است دسید اش فقه‌الذواجب که کسی